

Daina NĪTIŅA

LATVIEŠU VALODAS NELOKĀMIE DIVDABJI AR *-AM*, *-AMIES*, *-ĀM*, *-ĀMIES*

Nelokāmajiem divdabjiem ir raksturīgs adverbīāls lietojums un formas nemainīgums. Mūsdienu latviešu rakstu valodā ir divi īsti nelokāmi divdabji: divdabji ar *-ot*, *-oties* un divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āemies*. To vārdformu atšķirība nav saistīta ar dzimtes, skaitļa vai locījuma kategoriju, bet gan ir atkarīga no tā, no kādiem darbības vārdiem tie ir veidoti.

Divdabji ar *-dams*, *-dama*, *-damies*, *-damās* mūsdienu latviešu rakstu valodā parasti tiek lietoti tikai viena locījuma – nominatīva – vārdformās. Tāpēc gan pēc formālajiem rādītājiem, gan it īpaši sintaktiski funkcionālajā aspektā tie skatāmi vairāk nelokāmo nekā lokāmo divdabju kopsakarā (MLLVG 1959, 656). Tomēr, ņemot vērā to, ka aplūkojamie divdabji pastāv atšķirīgās dzimtes un skaitļa vārdformās, ir pamats tos uzskatīt par daļēji lokāmajiem divdabjiem vai divdabjiem ar daļēji mainīgu vai nepilnu vārdformu paradigmu.

Nelokāmos divdabjus ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āemies* veido no darbības vārdu tagadnes celma, tiešo verbu celmam pievienojot *-am* vai *-ām*, atgriezenisko verbu celmam attiecīgi *-amies* vai *-āemies*: *brauc – dzirdu kādu braucam, klausās – vēroju bērnus klausāemies*. Piemēram: *Kas gan var būt skaistāk kā vērot dabu **dzīvojam**¹ [...] Un arī to atceries, kā tevi sagaidīju **pārnākam**? (M. Zīverts) *Lielas pārslas kā balti ziedi bezvēja laikā lēni lidinājās, tik lēni, ka likās viņas uz vietas **stāvam** un tumšsniegotā zeme **paceļamies** viņām pretim [...]* (J. Veselis).*

Nelokāmos divdabjus ar *-ām*, *-āemies* atvasina no tradicionālās trešās konjugācijas darbības vārdiem, kas nenoteiksmē beidzas ar *-īt*, *-īties*, *-ināt*, *-ināties*, kā arī no verba *zināt*: *viņš izlikās visu zinām*. Piemēram: *[...] viņa sadzird māti **šķirstām** no Latvijas pienākušās avīzes. [...] Varbūt savās domās viņa redz Daigu tādā izskatā **parādāmies** viesu pulkā [...]* (I. Grebзде).

Formāli nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āemies* pilnībā sakrīt ar attiecīgo darbības vārdu tagadnes daudzskaitļa pirmās personas vārdformu: *mēs lasām – redzu viņus lasām*. Taču atšķirībā no

1 Šeit un turpmāk – raksta autore izcēlums.

personas vārdformām, kas izsaka predikatīvītāti, resp., veic izteicēja funkciju, nelokāmie divdabji tiek lietoti adverbliāli un norāda uz situāciju, kādu blakus darbību, kas paskaidro galveno darbību, atklāj tās izpausmes veidu un citas pazīmes (MLLVG 1959, 663–664). Piemēram: *Turklāt jūs redzējāt **līdztēlojam** pašu autoru. [...] mēs allaž gaidījām tevi **atjājam** ciemā* (M. Zīverts); [...] *es saskatīju [...] tās pašas sejas **aplūkojam** garāmgājējus [...]* (H. Vīka); *Vidvuds Meijers [...] īsi atvadījās un, nesagaidījis **piერიpojам** autobusu, aizbrauca* (R. Ezera); «*Būs labi,» Daiga priecājas, gaidīdama **atnākam** māti [...]* (I. Grebзде).

Lai arī nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* nav tik izplatīti kā citi latviešu valodas divdabji (Pokrotņiece 2005), tie joprojām sastopami kā rakstu valodas avotos, tā sarunvalodā, televīzijas un radio raidījumos, internetā. Piemēram: [...] *man vajadzēja to uztvert tāpat kā viņa mātei, kura gan saprata, kas notiek, bet nelikās to **manām*** (Diena 1997); *viņi jūtas parādā **esam**; gaida **pie dzimstam** mazuli* (LTV 2005); *Ja kāds mani redz **stāvam** ezera krastā, tad ziniet – es nesauļojos, bet apzūstu pēc peldes* (I. Busulis, LR 2005); *Vecāki **uzskata** par labu **esam** auklīšu dienestu* (LNT 2009); [...] *par Latvijas neatkarību tagad **sakās uztraucamies** cilvēks; par ko šie un citi kungi **šķietas esam** pilnīgā pārliecībā – neviens to sen vairs neatceras [...]* (Lato Lapsa, Delfi 2008).

Nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* sastopami tādā informatīvā izdevumā kā «Rīgas Viļņi» un televīzijas programmās. Piemēram: *Draudzība, ko viņas reiz zvērēja mūžīgu **esam**, tiks pārbaudīta visnežēlīgākajā veidā* (RV 2005); *Citi kārtējo reizi palika **stāvam** malā* (TV Izklaide 2007); *Maņa gaida **pārnākam** no armijas līgavaini* (RV 2009).

Mūsdienās ir aktualizējušās savā ziņā arhaiskas nokrāsas konstrukcijas, kā *likās esam*, *sakās pārdzīvojam*, *šķietas esam*, *domājas esam*, *iedomājas esam* u. tml. Piemēram: [...] *ko viņš bija meklējis visu mūžu un vienu īsu brīdi **domājies esam** atradis [...]; Es dzīvoju starp to, ko **domājos redzam**, un to, ko zinu* (A. Neiburga); [...] *pašlaik tas pats Jānis Skrastiņš **sakās esam** trakoti norūpējies par tiesiskumu valstī* (Lato Lapsa, Delfi 2008); [...] *mainīt kultūras dzīves ieradumus, kas viņam **neliekas vairs labi esam** [...]* (Diena 2005); *Viņš **sakās esam** psiholoģiski noturīgs šādās situācijās [...]* (Diena 2006); [...] *žurnālisti uz mūžu **iedomājās** sevi **esam** rakstnieces uzticības personas* (G. Repše). Šā tipa konstrukciju izplatība vedina domāt, ka to izmantošana, iespējams, saistīta ar atsevišķu valodas izteiksmes paņēmienu modi.

Būdami blakus darbības norādītāji, nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* var saistīties ar šādiem darbības vārdiem resp. to semantiskām grupām (*verba sentiendi*, *verba declarandi* u. c.):

◀ *Vērot, redzēt, ieraudzīt, saskatīt, pamanīt, pazīt* u. tml.

Piemēram: [...] *Straumēnu ļaudis bieži redzēja pāri pļavām ciemiņus pie sevis nākam* [...] (E. Virza); *Strūklaku nedzirdu, tikai saskatu starojam un nerimtīgi strāvojam* [...] (A. Ivaska); *Redz tur Aivieksti caur zāļu pļavām plūstam*, *Linu audeklus uz krasta saulē žūstam*. (Andrejs Eglītis, KD 2006); [...] *kādas apsardzes firmas darbinieki bija pamanījuši mazu meitenīti kļīstam pa Rīgas ielām* [...] (Diena 2005); *Jūs pazīsiet mani nākam pēc atslēgu zvanišanas* (M. Zālīte).

◀ *Dzirdēt, sadzirdēt, klausīties* u. tml.

Piemēram: [...] *pie dārza vārtiem uz platā ceļa vēl varēja sadzirdēt smejamies un rotālājāmie bērņus* (Aīda Niedra); [...] *var dzirdēt jau skanam* *Tās priecīgās svilpes, ko strazdu bars No Nīlupes niedrājiem nesīs* (Ā. Elksne); *Ja laikā izrāpjas malā, var dzirdēt savas asinis šalcam* (A. Neiburga).

◀ *Gaidīt, sagaidīt, sastapt, satikt* u. tml.

Piemēram: [...] *zaru un galotņu kaudzes gaidīja atnākam kalpu Mārtiņu* (A. Dziļums); *Kāda desmit gadus veca meitene* [...] *gaida pārnākam tēvu* (RV 2003); *Uzkopjam muižas parku satiktā* *Spulga Neatkarīgajai atzīst, ka ļoti jau gribētos sastapt bijušo prezidenti* [...] (NRA 2007); *Un taisnība bija baskāju večiņai, ko pievakarē allaž sastapu gatvē dzenam govīs mājup* (A. Ivaska).

◀ *Atrast, pieķert, pārsteigt, nofotografēt* u. tml.

Piemēram: *Krievijas praksi Latvijā ienes tās partijas, kuras pat Latvijas likumsargi un tiesas ir varējušas pieķert krāpjam savus vēlētājus, pārkāpjam likumu un slēpjam finanšu avotus* (Diena 2006); *Taču pirms pāris nedēļām PDz Elīnu un Māri nofotografēja ejam kopā pa ielu* (PDz 2009).

◀ *Palikt, retumis palikties, atstāt* u. tml.

Piemēram: *Sāka kustēties arī dažādas zāļu smaržas, kas, nakti pacēlušās gaisā, palikās tur stāvam* (E. Virza); *Andrejs paliek pusvārdā stāvam* (Anšlavs Eglītis); *Eriks pamostas, bet Lorīna iedrošina viņu palikt guļam* [...] (RV 2005); *Ūdenskrāns atstāts pilam* – lai neaizsalst [...] (Diena 2006); *Cigareti viņa bija atstājusi kūpam pelnutraukā uz sava galda* (A. Neiburga).

◀ *Just, sajust, jaust, manīt, iztēloties* u. tml.

Piemēram: *Es jaužu nelaimi nākam* (M. Zīverts); [...] *tu neesi manījusi mani novecojam* (A. Ivaska); *Viņš gulēja smiltīs un sajuta piezogamies vakara vēsumu* [...] (A. Neiburga); [...] *Timotijs Uta nu stāvēja Marateles parādes durvju priekšā un sajuta pagalma karstos oļus degam zem kājām* (G. Repše).

◀ *Likties, izlikties, šķīst, izrādīties* u. tml.

Piemēram: *Vagons likās lecam kā gražīgs zirgs* [...] (G. Janovskis); [...] *ši apmaksātā izklaide nešķiet esam likuma pārkāpums* [...] (Diena 2006); [...] *tajā šaurajā vidē, kur visi likās no vienas planētas esam* [...] (A. Neiburga); [...] *politīki, kuri četrus gadus laikā izrādījušies esam tikai cilvēki* (Diena 2005).

◀ *Domāt, iedomāties, zināt, uzskatīt, sacīt, vēstīt* u. c.

Piemēram: [...] *viņi vēsta Lielo tiesas dienu tuvojamies* (A. Grīns); *Bet vai kāds šo ceļu iedomājās vieglu esam?* (G. Ulmanis, NC 1995); [...] *kolēģu bažas saka izprotam LTV raidījumu radošās daļas vadītāji* [...] (Diena 2005); *Bet viņš dievināja tos, ko uzskatīja esam savus draugus* (G. Repše).

Nelokāmo divdabju ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* saistījumam ar iepriekšējā sadaļā minētajiem darbības vārdiem mūsdienās parasti piemīt arhaiska vai kāda cita stilistiska nokrāsa. Piemēram: *Dzīvoju savā klosterī tāpēc, ka tā domāju savam dievam labi kalpojam* [...]; *Viņi mani aplaupījuši, tie paši cilvēki, kas mani saka laupītāju esam!* [...] *Tev to pateicu tāpēc, ka zinu tevi draugu esam, kas prot klusēt* (M. Zīverts); *Ja Es būtu tāds, kā jūs sakāt Mani esam* [...] (G. Repše).

Dažkārt nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* saistās ar lietvārdiem, kuri darināti no minētajiem darbības vārdiem: *izlikties – izlikšanās*. Piemēram: *Treneru izlikšanās neredzam dažā pieredzējušā hokejista izlēcienus* [...] (Diena 2006).

Ar nelokāmo divdabi, kas beidzas ar *-am*, *-ām* vai *-amies*, *-āmies*, apzīmētās darbības veicējs var būt izteikts ar akuzatīva vai nominatīva vārdformu, kā arī var būt vispār neminēts. Būdami adverbiālā funkcijā, nelokāmie divdabji ar *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* bieži izsaka sekundāru predikatīvātāti, kas realizējas kā papildu darbība, kuru veic objekts, kas lietots **akuzatīvā**. Piemēram: *Vai tu nejutī krūtīs degam trakas un kaislīgas ilgās* [...] (Anšlavs Eglītis); *Vīlis dzirdēja vienīgi zarus lūstam* [...] (R. Ezera); *Daiga nostājas pie loga, lai sagaidītu atnākam māti*. (I. Grebзде); [...] *rīts būs klāt un, kas zina, varbūt novēlēs Donātam sauli redzēt pāri Medskalniņu pauguram ceļamies* (I. Indrāne);

[..] *mēs redzam valdības rīkojamies* (Diena 2006); *Redzu tevi smaidām* (G. Repše).

Saistījumā ar darbības vārdiem *likties, izlikties, palikt(ies)* nelokāmie divdabji ar *-am, -amies, -ām, -āmies* var ietilpt salikta predikāta sastāvā un saistīties ar darītāju **nominatīvā**: *kāds izliekas ko darām, neliekas to manām* u. tml. Piemēram: *Tik mēness likās esam tas pats vecais* [..] *Svešais likās esam kungu kārtas* [..] (A. Grīns); *Viena balss likās skanam gandrīz zem manas muguras* (G. Janovskis); [..] *cerams, ka vismaz kāds no prezidenta padomniekiem saprot to, ko izliekas nesaprotam valsts galva* [..] (NRA 1996); [..] *vai viņš ir tas, kas domājās esam* [..] (A. Neiburga); *Bet ilgās kā pusžņaugts kaķis ir un paliek karājamies kaklā* (G. Repše).

Kopā ar darītāJVārdU nominatīvā nelokāmie divdabji ar *-am, -amies, -ām, -āmies* sastopami teikumos ar lokāmo ciešamās kārtas divdabju vārdformām. Piemēram: *Pa deviņiem gadiem tā nav piekerta raudam ne reizītes* (R. Ezera); *Šur tur pie mājām vēl bija redzamas degam dažas vēlas pūckas* – *sarkanas rīta bālajā gaismā* (E. Virza); *Liepājā uz ielas atrasts guļam kāds vīrietis* [..] (Diena 2006); *Kaimiņmājā notikusi laupīšana, un zagle redzēta ienākam Vimbu mājā* (RV 2005).

Nelokāmos divdabjus ar *-am, -amies, -ām, -āmies* dažkārt lieto konstrukcijās ar atstāstījuma izteiksmes nozīmi: *teicās esam, sakies esam* u. tml. Piemēram: *Horns tikai nopūtās, papurināja galvu, teicās priekš tam par vecu esam* [..] (A. Grīns); *Tu sakies esam zvērējis dieviem, ka ņemsi mani par sievu* [..] (M. Zīverts); [..] *Kamila teicās esam pilnīgi satriekta par notikušo* (RV 2000); [..] *kurš par šo cilvēku gan teicās nekā nezīnām* (Diena 2006); *Viņa kā bijusī prokuratūras darbiniece teicās it labi saprotam, ko nozīmē advokāta darbs* [..]; *Linda teicās esam studijā* [..] (SDz 2008).

Minētajos piemēros ar nelokāmo divdabi, kas beidzas ar *-am, -amies, -ām, -āmies*, izteiktās blakus darbības darītājs ir lietots nominatīva vārdformā, taču līdzīgā nozīmē šādas darbības veicējs var tikt izmantots arī akuzatīvā. Piemēram: *Mori šo milzu čūsku gaļu visai ciena un saka viņu esam labas kazas gaļai līdzīgu* (A. Grīns). Būdamā nelokāmā divdabja funkcijā, vārdforma *esam* var ietilpt analītiskā pabeigtā jeb saliktā laika vārdformā. Piemēram: *Pārkozdami tos, viņi saprata pļaujas laiku esam pienākušu* (E. Virza).

Latviešu valodā pastāv konstrukcijas, kurās blakus darbības, uz kuru norāda nelokāmais divdabis ar *-am, -amies, -ām, -āmies*,

darītājs netiek minēts. Piemēram: *Šekspīra vārdu es jau dzirdēju Parīzē piemīnam* (M. Zīverts); *Un, kad jūs dzirdēsiet sakām:* «Viņa ir apklususi...» – *Neticiet!* (Ā. Elksne); *Nemiet Veco Derību – atradīsies frāzes, ko mūsdienās vairs nevar iedomāties lietojam* (Diena 2006); *Un tāpēc gadās palikt sēžam istabā vienam ar atvērtu Putnu enciklopēdiju uz ceļiem* (G. Repše).

Nelokāmie divdabji ar *-am, -amies, -ām, -āmies* apliecina latviešu valodas vārdformu bagātību un spējas dažādot izteiksmi, izsacīt domu īsi un precīzi. Konstruktijas ar šiem nelokāmajiem divdabjiem var aizstāt palīgteikumu, tādējādi dodot iespēju ne vien izvēlēties citādu izteiksmes veidu, bet arī izteikties parasti īsāk un lokanāk, salīdzināsim, piemēram: *dzirdu māti virtuvē mazgājam traukus – dzirdu, ka māte virtuvē mazgā traukus*.

Taču tādu pašu nozīmi vai līdzīgu funkciju kā nelokāmie divdabji ar *-am, -amies, -ām, -āmies* var izteikt resp. veikt nelokāmie divdabji ar *-ot, -oties*. Salīdzināsim, piemēram: *Vienīgi Marte palikusi stāvam lepnu un izaicinošu skatu* (M. Zīverts); [...] *palika stāvot tikai arestētais musketieris* [...] (A. Grīns); *Vairākas sekundes viņi palika nekustīgi sēžam* (R. Ezerā); *Līdz ar dienas izdzišanu vēl neizdzisa karstums: tas palikās karājoties gaisā* (E. Virza); *Biju redzējis pakārtos šūpojamies cietumu pagalmos* [...] (Anšlavs Eglītis); *Elizbete abus ienācējus neliekas redzot* [...] (H. Vīka); *Viņa redzēja sevi agros pavasaros rušinot zemi kāpostu dēstiem* [...], *viņa redzēja sevi pašas pļavā grābjot sienu, viņa redzēja sevi ejot pār pagalmu* [...] (A. Dziļums). *Šķiet, ka viens otrs vietējais [...] dedzīgi vēlas redzēt viņu ejam* (Diena 2006).

Aleksandras Eihes monogrāfijā, izmantojot I. Šķipsnas, A. Irbes, R. Rīdžinieka, I. Indrānes, A. Bela un V. Lāma darbus, minētas, piemēram, šādas konstruktijas ar nelokāmajiem divdabjiem: *šķīta, ka būtu dzirdējis kādu runājam; juzdama sevi kūšājam sajūsmu; drupas likās saulē vizmojam; Irbe palika sēžot; pa ceļu redz kustamies kādu gājēju; viņi šķīta saplūstam kopā ar šo nakti; viņš teicās palīdzot; redzēja cilvēkus negriežot ceļu; viņš teicās ierīkojot centrālapkuri; viņai bija tikai tagadne, viņa to vēlējās redzēt pārvēršamies nākotnē* (Eiche 1983: 7, 42, 43, 45, 46, 47, 56).

Nelokāmie divdabji ar *-am, -amies, -ām, -āmies* neveido divdabja teicienus, un tie līdz ar to daudzos gadījumos nekonkurē ar nelokāmajiem divdabjiem, kuri beidzas ar *-ot, -oties*, un nevar būt tiem sinonīmiska izteiksme. Nelokāmie divdabji ar *-am, -amies, -ām,*

-ā**mies** tātad nepastāv sinonīmiskās attieksmēs ar daudziem divdabju ar -*ot*, -*oties* lietošanas gadījumiem. Taču tie, starp citu, var ietilpt divdabja teiciena, kuru veido nelokāmie divdabji ar -*ot*, -*oties*, sastāvā. Piemēram: *Es būšu laimīgs, tos abus redzot sēžam pie mūsu galda* (M. Zīverts); *Klaudija ir vīlusies, Foresteru Ziemassvētku ballē ieraugot Meisiju skūpstām Tornu* (RV 2004); *Šīla ir pārbijusies, ieraugot Džudiju te parādāmies, te pazūdam pie viņas durvīm* (TV Diena 2006).

Ņemot vērā minētos un citus faktoros, mūsdienu latviešu literārajā valodā neapšaubāmi biežāk nekā nelokāmie divdabji ar -*am*, -*amies*, -*ām*, -*āmies* tiek lietoti nelokāmie divdabji ar -*ot*, -*oties* (Eiche 1983, 75; Pokrotniece 2005). Piemēram, R. Ezeras grāmatas «Saulspuķes no pērnās vasaras» (1980) 64 lappušu izlasē konstatētā divdabju ar -*ot*, -*oties* un -*am*, -*amies*, -*ām*, -*āmies* attiecība ir 43:3.

Taču tieši nelokāmos divdabjus ar -*am*, -*amies*, -*ām*, -*āmies* samērā bieži lieto, piemēram, M. Zīverts: *Tad pēkšņi likās zeme izkustamies* [...] un saule likās gaišāk uzliesmojam; es jūtu svaigu dzīvību tevī pulsējam; Nolikusi svečturi, uzreiz paliek sasprindzinātā uzmanībā stāvam; Tie paši diedelnieki, ko pirms izrādes redzējāt ēdam un strīdamies; tu būtu redzējis savus draugus aizejam.

Par šo nelokāmo divdabju izmantošanas potenciem liecina Z. Mauriņas valoda un viņas veidotie teksti. Piemēram: *jūtu zaļu zāli pavasarī dīgstam; dzird zaļo zāli elpojam; viņš sevi jūt it kā purvā brienam, bet Solveigu kalna gālē saules mirdzumā stāvam; Solveiga būdas durvīs gaida Pēru Gintu ienākam; gaida ziedu uzplaukstum; viņa cēlums paliek mirdzam.*

No jaunāku laiku rakstu avotiem nelokāmie divdabji ar -*am*, -*amies*, -*ām*, -*āmies* ir samērā iecienīti Ā. Elksnes, G. Repšes, A. Neiburgas un citu autoru tekstos. Piemēram: *Es paliku stāvam kā noburta* [...] *Kaut vai sajūst krūtīs drebam sirdi, Kur vēl drusku mīlestības mīt!* (Ā. Elksne) *Kad vēroju ķirzaciņu uz akmens sildāmies* [...]; *ko ieraudzīšu spogulī nākam sev pretī; [...] putns [...] vēro viņu brokastojam* [...]; *jutu sirdī iegulstam sen nejūtu mieru* (A. Neiburga); *Migliņa paliek stāvam trepju galā* [...]; *Nekad agrāk netiku viņu manījusi apsēsti spaidām televizora pogas* [...]; *Reizēm es stāvēju kādā augstākā krastā un redzēju sevi atspīdam ūdenī* (G. Repše).

Lai arī retumis, taču reizi pa reizei nelokāmie divdabji ar -*am*, -*amies*, -*ām*, -*āmies* ir sastopami dažādos, parasti gan poētiskā stila,

plašsaziņas līdzekļu valodas un ikdienas runas, tekstos, tomēr to izplatība atsevišķu autoru un jo sevišķi dažādu funkcionālo stilu darbos ir atšķirīga. Nelokāmo divdabju ar *-ot*, *-oties* un *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmiēs* sadalījums, piemēram, *meitene palika sēžam* vai *sēžot mašīnā*, atsevišķu autoru darbos nav vienāds, ko nosaka kā individuālā stila īpatnības, tā minēto divdabju izplatība vispār latviešu valodā.

Literatūra

- Diena – laikraksts «Diena».
- Dziļums A. *Saplēstā krūze*. Rīga, 1990 (1. izd.1942).
- Eglītis A. *Lugas*. Rīga: Zinātne, 1990.
- Eglītis A. *Pašportreti. Autori stāsta par sevi*. Sakārt. un red. Teodors Zeltiņš. Ņujorka: Grāmatu draugs, 1965, 92.–97. lpp.
- Eiche 1983 – Eiche A. *Latvian Declinable and Indeclinable Participles – Their Syntactic Function, Frequency and Modality*. Stockholm, 1983.
- Elksne Ā. *Metamorfozes*. Rīga: Liesma, 1980.
- Ezera R. *Cilvēkam vajag suni*. Rīga: Liesma, 1975.
- Ezera R. *Zemdegas*. Rīga: Liesma, 1977.
- Ezera R. *Saulespuķes no pērnās vasaras*. Rīga, 1980.
- Ezera R. *Zvaigžņu lietus*. Rīga: Preses nams, 1994.
- Grebzde I. *Tikai pāri ceļam*. Rīga, 1996.
- Grīns A. *Dvēseļu putenis*. Rīga, 1989.
- Grīns A. *Tobago*. Vēsturisks romāns. Rīga: Zinātne, 1989 (1. izd. 1934).
- Indrāne I. *Zemesvēži dzirdēt*. Rīga, 1986.
- Ivaska A. *Pasaules pagalmos*. Rīga: Pētergailis, 2003.
- Janovskis G. *Pašportreti. Autori stāsta par sevi*. Sakārt. un red. T. Zeltiņš. Ņujorka: Grāmatu draugs, 1965, 136.–138. lpp.
- KD – «Kultūras Diena», laikraksta «Diena» pielikums.
- LNT – Latvijas Neatkarīgā televīzija.
- LR – Latvijas Radio.
- LTV – Latvijas Televīzija.
- Mauriņa Z. *Uzdrīkstēšanās. Izlase 1929–1944*. Rīga: Liesma, 1990.
- MLLVG 1959 – *Mūsdienu latviešu literārās valodas gramatika*. Rīga, 1. sēj.
- NC – laikraksts «Neatkarīgā Cīņa».
- NRA – laikraksts «Neatkarīgā Rīta Avīze».
- Neiburga A. *Stum, stum*. Rīga: Valters un Rapa, 2004.

- Niedra A. *Miera ielas cepurniece*. Rīga: Liesma, 1991 (1. izd. 1957).
 Pokrotniece 2005 – Pokrotniece K. Latviešu valodas nelokāmo divdabju liktenis // *Linguistica Lettica*. 14. Rīga: LU LaVI, 16.–44. lpp.
 PDz – žurnāls «Privātā Dzīve».
 Repše G. *Bāreņu nams*. Rīga: Dienas Grāmata, 2008.
 RV – žurnāls «Rīgas Viļņi».
 SDz – žurnāls «Saldā Dzīve».
 Veselis J. *Proza*. Rīga: Liesma, 1991.
 Vīka H. *Pajumts*. Rīga: Liesma, 1985.
 Virza E. *Straumēni*. Rīga: Jumava, 2007 (1. izd. 1933).
 Zālīte M. *Vējš meklē mājas*. Rīga: Jumava, 2004.
 Zīverts M. *Lugas*. Rīga: Zinātne, 1988.
 Zīverts M. *Kamerlugas*. Rīga: Zinātne, 1989.

Latvian Indeclinable Participles Ending in -am, -amies, -ām, -āmies Summary

The paper views Latvian indeclinable participles ending in *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies*. It is the result of work on the new grammar of the Latvian language. The paper focuses on the following issues:

- ◀ Verbs, which can be combined with indeclinable participles ending in *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* (*verba sentiendi*, *verba declarandi*): *to watch, to see, to know; to hear, to listen; to wait, to meet, to find; to cop, to surprise; to stay, to leave; to feel, to sense; to seem, to appear; to think, to imagine; to know, to believe; to say, etc;*
- ◀ The word forms denoting the agent expressed by indeclinable participles ending in *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* (these indeclinable participles frequently express secondary predicativity – object often is put into the accusative case, e. g. *redzu tevi smaidām, viņi dzirdēja zarus lūstam*), and the cases when the agent is not mentioned (e. g. *viņa vārdu es jau dzirdēju vakar pieminam*);
- ◀ The synonymic relationships between indeclinable participles ending in *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies* and indeclinable participles ending in *-ot*, *-oties* (e. g. , *meitene palika sēžam* or *meitene palika sēžot*). In Latvian indeclinable participles ending in *-ot*, *-oties* are used more frequently than indeclinable participles ending in *-am*, *-amies*, *-ām*, *-āmies*.